

Skaidrojums valsts konsolidētajai grāmatvedības bilancei

Vispārīgie principi

Konsolidētā grāmatvedības bilance

2012.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – gada pārskats) ir sagatavots atbilstoši likumam “Par grāmatvedību”, “Likumam par budžetu un finanšu vadību”, likumam “Par valsts budžetu 2012.gadam” likumam “Par pašvaldībām”, likumam “Par pašvaldību budžetiem”, Ministru kabineta 2012.gada 29.maija noteikumiem Nr.375 „Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” un citos normatīvajos aktos budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites un pārskatu sagatavošanas jomā noteiktajam.

Valsts konsolidētā grāmatvedības bilance (turpmāk – konsolidētā bilance) ietver finanšu informāciju par ministriju, centrālo valsts iestāžu, pašvaldību un valsts budžeta finanšu uzskaites aktīviem un saistībām 2012.gada 31.decembrī, kā arī sniedz salīdzinošos datus 2011.gada 31.decembrī.

Konsolidētā bilance sagatavota, konsolidējot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību (turpmāk – budžeta iestādes) bilances un Valsts kases valsts budžeta finanšu bilanci (turpmāk – finanšu bilance).

Gada pārskats ir sagatavots atbilstoši pārskatu kvalitātes prasībām un vispārējiem apsvērumiem, tai skaitā, ievērojot darbības turpināšanas, uzkrāšanas un piesardzības principus.

Grāmatvedības uzskaitē

Budžeta iestādes grāmatvedības uzskaiti kārtoti atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumiem Nr.1486 “Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtoti grāmatvedības uzskaiti” (turpmāk – MK noteikumi Nr.1486) un sagatavo pārskatus atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 17.augusta noteikumos Nr.777 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība” (turpmāk – MK noteikumi Nr.777) noteiktajai kārtībai un apjomam, kā arī atbilstoši citiem normatīvajiem aktiem grāmatvedības uzskaites un pārskatu sagatavošanas jomā un ievērojot budžeta iestāžu bilanču skaidrojumos sniegtos uzskaites un novērtēšanas pamatprincipus.

Valsts budžeta finanšu uzskaiti kārtoti apstiprinātajos grāmatvedības kontos atbilstoši Valsts kases 2009.gada 3.jūnijā apstiprinātajiem metodiskajiem norādījumiem Nr.35 “Valsts kases valsts budžeta un ilgtermiņa stabilizācijas rezerves finanšu uzskaites grāmatvedības kontu atvēršanas un slēgšanas metodiskajiem norādījumiem” un Valsts kases 2010.gada 11.martā apstiprinātajai “Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politikai Nr.22”.

Konsolidācijas pamatprincipi

Atbilstoši likumam “Likums par budžetu un finanšu vadību” saņemti un apkopoti 13 ministriju un 15 centrālo valsts iestāžu un 119 pašvaldību 2012.gada konsolidētie pārskati.

Ministriju un centrālo valsts iestāžu bilanču kopsavilkumā ir iekļautas valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu bilances.

Pašvaldību bilanču kopsavilkumā ir iekļautas pašvaldību budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu bilances.

Sagatavojot konsolidēto bilanci, izslēgti bilances posteņu savstarpējie atlikumi starp pārskatā iekļautajām pašvaldībām, valsts budžeta iestādēm un Valsts kasi.

Konsolidētā bilance sagatavota, izmantojot šādus konsolidācijas veidus:

- summēšana – pārskatu apvienošana, summējot visus pārskatos minētos rādītājus un veidojot pārskatu kopsavilkumus;
- savstarpējo bilances posteņu atlikumu izslēgšana, kas veikta starp konsolidācijā iesaistītajiem institucionālajiem sektoriem, veidojot pārskatu kopsavilkumus;
- bilances posteņu atlikumus izslēdz, ievērojot mazākuma principu, izslēdz savstarpēji ekonomiski atbilstošo pozīciju mazākās vērtības.

Valsts kontroles un zvērinātu revidentu atzinumi

Valsts kontroles atzinumus par 2012.gada finanšu pārskatu sagatavošanas pareizību saņēmušas 13 ministrijas un 13 centrālās valsts iestādes. Saskaņā ar atbilstošiem tiesību aktiem 2 centrālās valsts iestādes saņēmušas zvērinātu revidentu atzinumus.

Valsts kontroles atzinumus ar iebildēm saņēmušas 2 ministrijas un 1 centrālā valsts iestāde, atzinumus bez iebildēm ar norādītu apstākļu akcentējumu saņēmušas 2 ministrijas, pārējās ministrijas un centrālās valsts iestādes saņēmušas atzinumus bez iebildēm.

Zvērinātu revidentu atzinumus par gada pārskata sagatavošanas pareizību bez iebildēm saņēmušas 112 pašvaldības, atzinumus ar iebildēm saņēmušas 7 pašvaldības.

Naudas vienība

Gada pārskatā par vērtības mēru lietota Latvijas Republikas naudas vienība lats (Ls). Finanšu pārskatā uzrādītie finanšu dati ir noapaļoti līdz veseliem latiem.

Ārvalstu valūtu pārvērtēšana

Grāmatvedības uzskaiti kārtoti latos. Visi darījumi ārvalstu valūtās ir pārvērtēti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas kursa attiecīgā darījuma veikšanas dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās pārrēķināti latos pēc Latvijas Bankas oficiāli noteiktā ārvalstu valūtas kursa pārskata gada pēdējā dienā.

Valūtas kursa starpības, kas radušās valūtas norēķinu rezultātā, kā arī aktīvu un saistību uzskaitē pielietojot valūtas kursus, kuri atšķiras no sākotnēji darījumu uzskaitē izmantotajiem valūtas kursiem, atzītas pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos.

Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi (latos)		
Valūta	31.12.2012.	31.12.2011.
EUR	0.702804	0.702804
USD	0.531000	0.544000
CHF	0.582000	0.577000
GBP	0.857000	0.840000
DKK	0.094200	0.094500
SEK	0.081600	0.078600
XDR	0.818000	0.839000

Strukturālās izmaiņas

Saskaņā ar Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādņiem, valsts pārvaldes funkciju izvērtējumu, valsts pārvaldes efektivitātes paaugstināšanas mērķiem un atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumam pārskata gadā veiktas valsts pārvaldes strukturālās reformas, kuru ietekme ņemta vērā sagatavojot gada pārskatu.

Pārskatā ietvertās informācijas uzskaitē un novērtēšana

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata gadu, šī finanšu pārskata sagatavošanā lietotās uzskaites un novērtēšanas metodes nav mainītas.

Konsolidētā bilance sagatavota, pamatojoties uz sākotnējo izmaksu principu, kas modificēts, atvasinātos finanšu instrumentus novērtējot to patiesajā vērtībā, nekustamos īpašumus un infrastruktūras aktīvus, kā arī bioloģiskos aktīvus – to kadastrālajā vērtībā atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Aktīvu un saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas

Konsolidētā bilance sagatavota atbilstoši aktīvu un saistību grāmatvedības uzskaitē, nodalot aktīvu un saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas. Par ilgtermiņa aktīviem grāmatvedībā atzīti aktīvi, kuru lietošana plānota ilgāk kā vienu gadu vai apmaksā paredzēta vēlāk kā pēc viena gada no bilances datuma. Īstermiņa aktīvi ir aktīvi, kuru pielietošana vai apmaksā paredzēta gada laikā no bilances datuma.

Par ilgtermiņa saistībām grāmatvedībā atzītas saistības, kuru atmaksas termiņš iestājas vēlāk kā pēc viena gada no bilances datuma. Īstermiņa saistības ir saistības, kuru atmaksas termiņš iestājas viena gada laikā no bilances datuma.

Aplēšu izmantošana

Sagatavojot konsolidēto bilanci atbilstoši grāmatvedības uzskaitē, ņemtas vērā aplēses un pieņēmumi, kas ietekmējuši atsevišķu bilances posteņu atlikumus, kā arī iespējamo aktīvu un saistību novērtējumu. Nākotnes notikumi var ietekmēt pieņēmumus, pamatojoties uz kuriem veiktas attiecīgās aplēses. Aplēšu izmaiņu ietekme uzrādīta finanšu pārskatos.

Nemateriālie ieguldījumi

Nemateriālie ieguldījumi bilancē norādīti to neto (atlikušajā) vērtībā, no sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto amortizāciju, aprēķināto vērtības samazinājumu un nedrošajiem (šaubīgajiem) avansa maksājumiem par nemateriālajiem ieguldījumiem izveidotos uzkrājumus.

Grāmatvedības uzskaitē nemateriālie ieguldījumi ir ilgtermiņa ieguldījumi, kam nepiemīt lietiskā forma, bet pārsvarā tās ir lietošanas tiesības, kuru paredzētais lietošanas laiks ir ilgāks par gadu un kuras paredzētas budžeta iestāžu funkciju izpildes nodrošināšanai.

Nemateriālie ieguldījumi uzskaitīti ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā neatkarīgi no vērtības, ievērojot normatīvajos aktos grāmatvedības jomā noteiktās prasības ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē.

Nemateriālie ieguldījumi grāmatvedībā uzskaitīti to sākotnējā vērtībā, aprēķināta uzkrātā amortizācija un vērtības samazinājums. Nemateriālo ieguldījumu vērtības amortizētas aktīvu paredzētajā lietderīgās lietošanas laikā, kas noteikts budžeta iestādes grāmatvedības uzskaites

kārtībā, izmantojot lineāro metodi. Aprēķinātā amortizācijas vērtība atzīta pārskata perioda pamatdarbības izdevumos.

Nemateriālie ieguldījumi, kas paredzēti nodošanai bez atlīdzības citai budžeta iestādei, uzskaitīti ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā līdz to izslēgšanai no uzskaites. Atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības budžeta iestādēm) paredzētie nemateriālie ieguldījumi uzskaitīti apgrozāmo līdzekļu sastāvā to atlikušajā vērtībā.

Pamatlīdzekļi

Pamatlīdzekļi bilancē norādīti to neto (atlikušajā) vērtībā, no sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto nolietojumu, aprēķināto vērtības samazinājumu un nedrošajiem (šaubīgajiem) avansa maksājumiem par pamatlīdzekļiem izveidotos uzkrājumus.

Grāmatvedības uzskaitē pamatlīdzekļu sastāvā ir uzskaitīti ilgtermiņa materiāli lietiskie aktīvi, kuri pārsvarā paredzēti budžeta iestāžu funkciju izpildes nodrošināšanai vai pakalpojumu sniegšanai. Pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par gadu un vienības sākotnējās atzīšanas vērtība noteikta, ievērojot normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteiktās prasības.

Bibliotēku fondi, izklaides, literārie un mākslas oriģināldarbi, dārgakmeņi un dārgmetāli, antīkie un citi kultūras un mākslas priekšmeti, citas vērtslietas un muzeja krājuma priekšmeti uzskaitīti pārējo pamatlīdzekļu sastāvā neatkarīgi no vienas vienības atzīšanas vērtības.

Nekustamie īpašumi uzskaitīti pamatlīdzekļu sastāvā neatkarīgi no vērtības, ievērojot normatīvajos aktos grāmatvedības jomā noteiktās prasības ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē.

Pamatlīdzekļi grāmatvedībā uzskaitīti to sākotnējā vērtībā, aprēķināts nolietojums un vērtības samazinājums. Pamatlīdzekļu nolietojums aprēķināts pēc lineārās metodes atbilstoši MK noteikumiem Nr.1486. Aprēķinātā nolietojuma vērtība atzīta pārskata perioda pamatdarbības izdevumos. Atsevišķas pašvaldības 2012.gadā veikušas pamatlīdzekļu pārvērtēšanu.

Zemei, bioloģiskajiem un pazemes aktīviem, bibliotēku fondiem, kultūras un mākslas priekšmetiem, dārgakmeņiem, dārgmetāliem un to izstrādājumiem, vērtslietām un valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautajiem kultūras pieminekļiem nolietojumu nerēķina.

Pamatlīdzekļu vērtības samazinājums aprēķināts, izvērtējot MK noteikumos Nr.1486 noteiktās pazīmes un pielietojot atbilstošas vērtības samazinājuma aprēķinu metodes.

2012.gadā aktualizētas mežaudžu vērtības atbilstoši Meža valsts reģistra datiem, veicot meža inventarizāciju atbilstoši Meža likumam. Mežaudžu uzskaites vērtības koriģētas atbilstoši Meža valsts reģistrā norādītajām pilnajām vērtībām un starpības atzītas pārējos ieņēmumos vai izdevumos, atsevišķos gadījumos – pārējās rezervēs.

Kapitālsabiedrībām un ostu pārvaldēm turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi uzskaitīti atsevišķos kontos pamatlīdzekļu kontu grupā. Kapitālsabiedrību un ostu pārvalžu veiktie ieguldījumi turējumā saņemtajos pamatlīdzekļos netiek iekļauti pamatlīdzekļu vērtībā un ir norādīti budžeta iestāžu bilancēs.

Nomātie pamatlīdzekļi uzskaitīti atbilstoši MK noteikumos Nr.1486 noteiktajai finanšu un operatīvās nomas darījumu klasifikācijai un uzskaitē. Finanšu nomas darījumos iegādātie pamatlīdzekļi uzskaitīti tāpat kā budžeta iestādes īpašumā vai valdījumā esošie pamatlīdzekļi. Operatīvās nomas ietvaros nomātie pamatlīdzekļi uzrādīti zembilancē. Nomas maksājumi atzīti izdevumos saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Pamatlīdzekļi, kas paredzēti nodošanai bez atlīdzības citai budžeta iestādei, uzskaitīti ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā līdz to izslēgšanai no uzskaites. Atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības budžeta iestādēm) paredzētie pamatlīdzekļi uzskaitīti apgrozāmo līdzekļu sastāvā to atlikušajā vērtībā.

Likvidētie, atsavinātie vai iznīcinātie pamatlīdzekļi izslēgti no uzskaites, atzīstot attiecīgos izdevumus.

Finanšu ieguldījumi (ilgtermiņa un īstermiņa)

Finanšu ieguldījumi bilancē norādīti to neto vērtībā, no sākotnējās vērtības atskaitot aprēķināto vērtības samazinājumu, izveidotos uzkrājumus nedrošajiem (šaubīgajiem) avansa maksājumiem par finanšu ieguldījumiem un nedrošajām prasībām.

Finanšu ieguldījumu sastāvā uzrādīti valsts un pašvaldību finanšu ieguldījumi kapitālsabiedrībās un vērtspapīros, aizdevumi, noguldījumi, prasības un samaksātie avansi par finanšu ieguldījumiem.

Īstermiņa finanšu ieguldījumi pārskatā norādīti apgrozāmo līdzekļu sastāvā. Īstermiņa finanšu ieguldījumi budžeta iestāžu grāmatvedībā ir ieguldījumi, kurus iespējams realizēt jebkurā laikā un kurus paredzēts paturēt ne ilgāk par gadu, kā arī ilgtermiņa finanšu ieguldījumi, kurus paredzēts pārdot.

Ieguldījumu kapitālsabiedrībās uzskaitē un novērtēšana (ilgtermiņa un īstermiņa)

Budžeta iestāžu bilancēs līdzdalības radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālos ir novērtētas un uzskaitītas saskaņā ar izmaksu vai pašu kapitāla metodēm atbilstoši MK noteikumos Nr.1486 noteiktajiem metožu pielietošanas nosacījumiem.

Nodrošinot konsolidētās bilances posteņu salīdzināmību, ministriju un centrālo valsts iestāžu un pašvaldību bilances posteņos pēc izmaksu metodes novērtētie ilgtermiņa finanšu ieguldījumu "Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā" un "Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā" atlikumi pārskata perioda sākumā un beigās pārrēķināti, pielietojot pašu kapitāla metodi.

Pārējie ieguldījumi kapitālsabiedrībās uzskaitīti atbilstoši izmaksu metodei.

Ieguldījumi radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālā ir 43% ministriju un centrālo valsts iestāžu un 84% pašvaldību.

Aizdevumu uzskaitē un novērtēšana (ilgtermiņa un īstermiņa)

Konsolidētajā bilancē uzrādīti finanšu bilancē iekļautie aizdevumi pašvaldībām, valsts speciālā budžeta, studējošo un studiju kreditēšanas programmas izpildītājiem, budžeta finansētajām institūcijām, kapitālsabiedrībām, privātpersonām, biedrībām un nodibinājumiem. Aizdevumi uzrādīti to atgūstamajā vērtībā, ņemot vērā uzkrājumus iespējamiem zaudējumiem.

Valsts aizdevumus ik gadu izsniedz saskaņā ar gadskārtējo likumu par valsts budžetu. Likumā "Par valsts budžetu 2012.gadam" noteikts valsts budžeta aizdevumu kopējais palielinājums 132 000 000 latu apmērā, kas neietver šā likuma 20.pantā noteikto pašvaldību aizņēmumu kopējo palielinājumu, ja aizņēmumi tiek ņemti no Valsts kases, kā arī noteikts, ka finanšu ministrs var Likuma par budžetu un finanšu vadību 8.1panta pirmajā daļā noteikto mērķu realizācijai Likuma par budžetu un finanšu vadību 36.panta sestajā daļā noteiktajā kārtībā sniegt aizdevumus, nepārsniedzot 10 procentus no šā likuma 22.pantā noteiktās iekšzemes kopprodukta prognozes apjoma.

Visiem valsts aizdevumiem Valsts kase analizē riskus un nosaka atbilstošus uzkrājumus to vērtības samazinājumam un iespējamiem zaudējumiem. Regulāri, bet ne retāk kā reizi ceturksnī un gadījumos, kad Valsts kases rīcībā nonāk informācija par būtiskām izmaiņām aizdevumu/galvojumu atmaksas iespējamības pakāpē, veic aizdevuma/galvojuma atmaksas iespējamības novērtēšanu un nosaka uzkrājumu apjomu aizdevumiem un galvojumiem.

Ieguldījumi vērtspapīros (ilgtermiņa un īstermiņa)

Šajā bilances postenī uzrāda iegādātos ilgtermiņa un īstermiņa vērtspapīrus, kā arī Ministru kabineta īpaši noteiktu uzdevumu izpildei vai valsts atbalsta ietvaros izvietotos ieguldījuma vērtspapīrus.

Vērtspapīrus, kurus paredzēts turēt līdz termiņa beigām, bilancē norāda uzskaites vērtībā, nominālvērtību samazinot par diskontu vai palielinot par prēmiju, kā arī samazinot par aprēķinātajiem uzkrājumiem aktīvu vērtības samazinājumam. Uzskaites vērtību līdz dzēšanas dienai pakāpeniski palielina vai samazina, samazinot diskonta vai prēmijas summu. Šo pieaugumu vai samazinājumu iekļauj pārskata perioda ieņēmumos vai izdevumos saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Vērtspapīru kupona maksājumus uzskaita pēc uzkrāšanas principa un atzīst pārskata perioda procentu ieņēmumos.

Tirdzniecības nolūkā turētos vērtspapīrus uzskaita patiesajā vērtībā un regulāri pārvērtē, izmantojot Bloomberg, Reuters vai citu vērtspapīru tirdzniecības platformu datus. Gadījumā, ja vērtspapīram tirdzniecības platformās tirgus cena nav pieejama, šādam vērtspapīram izstrādā un apstiprina vērtspapīru tirgus cenas noteikšanas metodi. Patiesās vērtības izmaiņu rezultātā atzīst ieņēmumus vai izdevumus.

Vērtspapīriem, kas iegādāti, veicot Ministru kabineta īpaši noteiktu uzdevumu izpildi vai sniedzot valsts atbalstu, pārskata perioda beigās veic aktīvu vērtības samazinājuma izvērtējumu Valsts kases iekšējos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Noguldījumu uzkaite (ilgtermiņa un īstermiņa)

Noguldījumu sastāvā ietverti uz laiku brīvo finanšu līdzekļu ieguldījumi depozītos Latvijas Bankā un kredītiestādēs, atsevišķi nodalot īstermiņa un ilgtermiņa noguldījumus. Īstermiņa noguldījumi ir tādi noguldījumi, kuru sākotnējais termiņš pārsniedz 90 dienas un kuru atmaksas termiņš iestājas viena gada laikā pēc bilances datuma.

Noguldījumu procentu ieņēmumi uzskaitīti atbilstoši uzkrāšanas principam.

Noguldījumiem, kas izvietoti kredītiestādēs, kurām sniegts valsts finansiālais atbalsts, ir izveidoti uzkrājumi aktīvu vērtības samazinājumam.

Krājumi

Krājumi bilancē norādīti apgrozāmo līdzekļu sastāvā un no to vērtības atskaitīts aprēķinātais vērtības samazinājums un nedrošajiem (šaubīgajiem) avansa maksājumiem par krājumiem izveidotie uzkrājumi.

Krājumos galvenokārt norādīti budžeta iestāžu īstermiņa aktīvi, kas paredzēti to darbības nodrošināšanai, atsavināšanai vai materiālu un izejvielu veidā paredzēti izlietot iestāžu saimnieciskās darbības procesos. Krājumu sastāvā ietveri aktīvi, kuru vienas aktīva vienības sākotnējā vērtība ir mazāka par normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā

noteikto vērtību, lauksaimniecības krājumi un valsts stratēģiskās rezerves, kā arī speciālais militārais inventārs (neatkarīgi no lietošanas laika).

Atbilstoši MK noteikumiem Nr.1486 krājumu sastāvā ietverti arī atsavināšanai paredzētie ilgtermiņa ieguldījumi.

Krājumiem, kuri pēc savām funkcijām neatšķiras no pamatlīdzekļiem, bet neatbilst pamatlīdzekļu sākotnējās vērtības atzīšanas kritērijam (inventārs) un kuri nav nodoti lietošanā, aprēķināts un uzskaitīts vērtības samazinājums atbilstoši MK noteikumu Nr.1486 nosacījumiem.

Budžeta iestāžu krājumi sākotnēji uzskaitīti iegādes vērtībā vai ražošanas pašizmaksā. Pārskata gada beigās noteiktas aizstāšanas izmaksas krājumiem, kas paredzēti iestāžu funkciju nodrošināšanai (izņemot inventāru un speciālo militāro inventāru), izplatīšanai bez maksas vai par minimālu samaksu, kā arī šādu krājumu izgatavošanai, ja tie nav nodoti lietošanā vai izlietoti. Krājumu vērtība koriģēta atbilstoši zemākajai vērtībai, salīdzinot krājumu aizstāšanas izmaksas ar šo krājumu iegādes (izmaksu) vērtību. Bojātie un novecojušie krājumi pārskata gada beigās novērtēti patiesajā vērtībā, ja to ir iespējams noteikt un tā ir zemāka par šo krājumu iegādes (izmaksu) vērtību. Pārskata gada beigās noteiktas atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības citai budžeta iestādei) paredzētie ilgtermiņa ieguldījumi un krājumi uzskaitīti patiesajā vērtībā, ja šo krājumu patiesā vērtība ir zemāka par to iegādes (izmaksu) vērtību. Krājumu novērtēšanas zemākajā vērtībā starpības pārskata gadā ietvertas budžeta iestāžu pārējos izdevumos.

Krājumus izlietojot vai norakstot, tie izslēgti no budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites, novērtēšanā piemērojot “pirmais iekšā – pirmais ārā” (FIFO) metodi, un krājumu vērtība ietverta budžeta iestāžu pamatdarbības izdevumos.

Krājumu (izņemot speciālo militāro inventāru) vērtība atzīta budžeta iestāžu pamatdarbības izdevumos periodā, kurā tie nodoti lietošanā vai norakstīti. Kurināmā, degvielas un smērvielu vērtība atzīta pamatdarbības izdevumos atbilstoši faktiskai izlietošanai.

Atsavināšanai paredzētie ilgtermiņa ieguldījumi un krājumi pēc to atsavināšanas izslēgti no budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites un to vērtībā atzīti pārējie izdevumi.

Lauksaimniecības krājumi novērtēti iegādes vērtībā vai ražošanas pašizmaksā, atzīstot izdevumus vienlaicīgi ar ieņēmumu gūšanu, atsavināšanu vai likvidāciju.

Speciālais militārais inventārs krājumu sastāvā uzskaitīts un norakstīts Ministru kabineta 2010.gada 14.septembra instrukcijā Nr.13 “Speciālā militārā inventāra uzskaites un norakstīšanas kārtība” noteiktajā kārtībā. Speciālo militāro inventāru uzskaita Aizsardzības ministrija un Tieslietu ministrija.

Prasības (norēķini ar debitoriem)

Prasības konsolidētajā bilancē norādītas neto vērtībā, kas aprēķināta, no prasību vērtības atskaitot nedrošajām (šaubīgajām) prasībām izveidotos uzkrājumus. Prasības klasificētas īstermiņa un ilgtermiņa prasībās to rašanās dienā. Pārskata perioda beigās aprēķināta un debitoru sastāvā norādīta ilgtermiņa prasību īstermiņa daļa.

Finanšu bilancē debitoru sadaļā ir uzrādītas prasības pret Eiropas Komisiju par Eiropas Savienības fondu līdzekļiem, kas atzītas, ja veiktie sertificētie izdevumi ir lielāki nekā faktiski saņemtie naudas līdzekļi no Eiropas Komisijas.

Prasību grupā budžeta iestādes grāmatvedībā uzrāda visus norēķinus ar debitoriem – juridiskām un fiziskām personām, pret kurām iestādei vai valsts budžetam radušās ilgtermiņa vai īstermiņa prasības, tai skaitā uzkrātos ieņēmumus. Šajā postenī uzrādīts valsts pārņemtais AS “Latvijas Gāze” parāds, kā arī uzrādītas no AS “Latvijas Krājbanka” un AS “SEB banka” pārņemtās valsts budžeta prasības, atsevišķi nodalot īstermiņa un ilgtermiņa daļu.

Prasību atlikumi gada beigās saskaņoti, noformējot un apstiprinot savstarpējo norēķinu salīdzināšanas aktus. Prasību pret valsts un pašvaldību budžeta iestādēm atlikumi gada beigās saskaņoti elektroniski „Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmā” atbilstoši MK noteikumos Nr.777 noteiktajam.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.1486 nosacījumiem budžeta iestāžu uzkrājumi nedrošām (šaubīgām) prasībām veidoti atbilstoši prasību apmaksas vai izpildes kavējuma dienu skaitam, uzkrājumu apmēru nosakot proporcionāli no parādu vērtības. Atsevišķos gadījumos uzkrājumi izveidoti nedrošās (apšaubāmās) summas apmērā – ja pastāv strīds par prasību apmaksu vai līguma izpildi, par kuru veikts avansa maksājums, pret debitoru ierosināta lieta par maksātnespēju, kā arī citos gadījumos, kad ir pamatots iemesls apšaubīt prasības atgūšanu. Izveidoto uzkrājumu vērtība iekļauta pārskata perioda pārējos izdevumos.

Finanšu bilancē iekļautajām nedrošajām (šaubīgajām) prasībām uzkrājumi veidoti atbilstoši to atgūšanas (saņemšanas) kritērijiem, kas noteikti Valsts kases iekšējos normatīvajos aktos.

61% ministriju un centrālo valsts iestāžu un 97% pašvaldību veido uzkrājumus nedrošām prasībām.

Uzkrātie ieņēmumi

Pārskatā prasību sastāvā norāda arī uzkrātos ieņēmumus. Uzkrāto ieņēmumu postenī uzrāda aprēķinātos ieņēmumus, kas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem attiecas uz pārskata gadu vai iepriekšējiem gadiem, bet kuru saņemšanas termiņš vēl nav pienācis vai prasību norēķinu dokuments vēl nav iegrāmatots.

Nākamo periodu izdevumi un avansi par pakalpojumiem un projektiem

Avansu par pakalpojumiem vērtība bilancē norādīta neto vērtībā, kas aprēķināta, no avansu vērtības atskaitot nedrošajiem (šaubīgajiem) avansiem izveidotos uzkrājumus.

Samaksātie avansi klasificēti tās aktīvu grupas sastāvā, par kuriem avansi maksāti. Avanss aktīva iegādei norādīts tajā pašā bilances kontu grupā, kur pēc darījuma izpildes uzskaitīs iegūto aktīvu.

Nākamo periodu izdevumos uzrādīti budžeta iestāžu veiktie maksājumi, kas attiecas uz nākamajiem periodiem, samaksātie avansi par pakalpojumiem un projektiem.

Nākamo periodu izdevumi budžeta iestāžu grāmatvedībā iekļauti attiecīgā perioda izdevumos pēc uzkrāšanas principa, galvenokārt, kad budžeta iestādes ir saņēmušas preces vai pakalpojumus. Saņemtie rēķini par priekšapmaksām līdz apmaksas dienai uzrādīti kā zembilances saistības.

Naudas līdzekļi

Konsolidētajā bilancē naudas līdzekļu sastāvā norādīti budžeta iestāžu naudas līdzekļi kasēs un norēķinu kontos Valsts kasē un kredītiestādēs, kā arī Valsts kases kontu atlikumi Latvijas Bankā un kredītiestādēs.

Pašu kapitāls

Konsolidētajā bilancē pašu kapitāla sastāvā norādītas budžeta iestāžu rezerves un budžeta izpildes rezultāti. Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts un pārskata gada budžeta izpildes rezultāts uzrādīts sadalījumā pa budžetu veidiem.

Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervēs budžeta iestāžu grāmatvedībā uzskaitīts iepriekšējos periodos ilgtermiņa aktīvu pārvērtēšanas rezultātā radies vērtības palielinājums.

Pārējās rezerves atzītas, ja valsts finanšu ieguldījumi novērtēti saskaņā ar pašu kapitāla metodi un kapitālsabiedrībai pašu kapitālā ir bijušas izmaiņas, kuras nav norādītas šīs kapitālsabiedrības peļņas un zaudējumu aprēķinā. Pārējās rezervēs uzrādītas arī ministriju un pašvaldību uzskaitē ņemto mežaudžu vērtības.

Uzkrājumi

Pārskatā uzkrājumi norādīti atsevišķā kontā kā uzkrājumi paredzamajām saistībām.

Budžeta iestādes grāmatvedībā uzkrājumu sastāvā atzinušas uzkrājumus paredzamajām saistībām saskaņā ar uzkrāšanas principu un atbilstoši Ministru kabineta MK noteikumu Nr.1486 nosacījumiem.

Uzkrājumi ir paredzēti budžeta iestāžu saistību segšanai, kas radušās no pārskata gada vai iepriekšējo periodu darījumiem un pārskata sagatavošanas laikā ir paredzamas vai zināmas, bet kuru vērtība, rašanās vai apmaksas datums nav precīzi zināmi.

Saistības (norēķini ar kreditoriem)

Pārskatā kreditoru grupā uzrādītas budžeta iestāžu pašreizējās saistības (pienākumi), kas radušās pagātnes notikumu (darījumu) rezultātā un kuru apmaksai vajadzēs lietot valsts vai pašvaldību budžetu resursus. Bilancē atsevišķi norādītas ilgtermiņa un īstermiņa saistības.

Kreditoru (saistību) atlikumi gada beigās saskaņoti, noformējot un apstiprinot savstarpējo norēķinu salīdzināšanas aktus. Saistību pret valsts un pašvaldību budžeta iestādēm atlikumi gada beigās saskaņoti elektroniski „Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmā” atbilstoši MK noteikumos Nr.777 noteiktajam.

Emitētās obligācijas un citi parāda vērtspapīri

Emitēto obligāciju un citu parāda vērtspapīru īstermiņa un ilgtermiņa daļas bilancē nodalītas un uzrādītas atsevišķi.

Valsts emitētās eiroobligācijas sākotnēji uzskaitītas to emisijas cenā ar diskonta un prēmijas amortizāciju.

Ilgtermiņa obligācijas ir valsts parādzīmes ar dzēšanas termiņu virs viena gada. Īstermiņa parādzīmes ir valsts vērtspapīri ar dzēšanas termiņu līdz vienam gadam (ieskaitot).

Saņemtie noguldījumi

Saņemtie noguldījumi pārskatā norādīti saistību sastāvā, atsevišķi nodalot noguldījumu īstermiņa un ilgtermiņa daļas.

Saskaņā ar likumu "Par budžetu un finanšu vadību" budžeta izpildītājiem attiecībā uz speciālo budžetu un ārvalstu finanšu palīdzību ir tiesības noslēgt vienošanos ar Valsts kasi par speciālā budžeta un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu atlikuma ieguldīšanu noguldījumu veidā, kā

arī ieguldīt šo līdzekļu atlikumu Latvijas valsts vērtspapīros, kā arī Valsts kasei ir tiesības vienoties ar pašvaldībām un tiem zinātniskajiem institūtiem un augstskolām, kam ir noteikts atvasinātas publiskas personas statuss, par to naudas līdzekļu ieguldīšanu, kuri nav saņemti no valsts budžeta.

Aizņēmumi

Aizņēmumi pārskatā uzrādīti no dienas, kad saņemta nauda vai tās ekvivalenti no iekšzemes vai ārvalstu finanšu institūcijām, atsevišķi nodalot aizņēmumu īstermiņa un ilgtermiņa daļas.

Procentu izdevumi par aizņēmumiem uzskaitīti saskaņā ar uzkrāšanas principu un atzīti izdevumos periodā, kad tie radušies.

Uzkrātās saistības (izdevumi)

Uzkrāto izdevumu postenī pārskatā uzrādīti budžeta iestāžu izdevumi, kas attiecas uz pārskata gadu un iepriekšējiem gadiem. Šie izdevumi ir aprēķināti, bet tie nav samaksāti līdz pārskata gada beigām.

Uzkrātās saistības atzītas, ja saistību lielums un apmaksas termiņi ir samērā precīzi aprēķināmi un nenoteiktības pakāpe ir mazāka nekā uzkrājumiem.

Uzkrāto saistību vērtība aizņēmuma procentiem un saistību maksājumiem noteikta saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, tāmēm, saņemtajiem attaisnojuma dokumentiem vai pēc iestāžu iepriekšējās pieredzes par izdevumu apjomu. Uzkrātās saistības darbinieku neizmantotajiem atvaļinājumiem aprēķinātas katram darbiniekam, pamatojoties uz kopējo pienākošos, bet pārskata periodā neizmantoto atvaļinājuma dienu skaitu, kas reizināts ar vidējo vienas dienas darba atalgojumu pēdējo sešu mēnešu laikā, un pieskaitot attiecīgās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Valsts pensiju speciālais budžets atzīst un uzkrāj saistības iemaksām valsts fondēto pensiju shēmā līdz pārskata gadam sekojošā gada 15.februārim shēmas dalībnieku kontos reģistrētās summas apjomā (t.i., summas, kas reģistrētas nodošanai pārvaldīšanā).

Saistības par saņemto ārvalstu finanšu palīdzību un ES politiku instrumentu līdzekļiem

Saņemtais Eiropas Savienības finansējums un cita ārvalstu finanšu palīdzība konsolidētajā uzrādīts kā īstermiņa saistības dienā, kad no Eiropas Komisijas budžeta ieskaita naudu Valsts kases valūtas kontā Latvijas Bankā. Valsts kase saistības pret Eiropas Savienības politiku instrumentu vai citiem ārvalstu finanšu palīdzības fondiem atzīst ieņēmumos, veicot pārskatījumu finansējuma saņēmējam.

Ja veiktie sertificētie izdevumi ir lielāki nekā faktiski saņemtie naudas līdzekļi no Eiropas Komisijas, tie tiek uzrādīti finanšu bilanci kā prasības pret Eiropas Komisiju par Eiropas Savienības fondu līdzekļiem, ja šo līdzekļu saņemšana ir droši sagaidāma.

Ārvalstu finanšu palīdzību budžeta iestāžu ieņēmumos uzrāda pēc naudas plūsmas principa.

Nākamo periodu ieņēmumi

Pārskatā kā nākamo periodu ieņēmumi norādīti budžeta iestāžu ieņēmumi, kas saņemti pirms pārskata datuma, bet attiecas uz nākamajiem pārskata periodiem. Nākamo periodu ieņēmumi bilanci uzrādīti, atsevišķi nodalot ieņēmumu īstermiņa un ilgtermiņa daļas.

Nākamo periodu ieņēmumus budžeta iestāžu grāmatvedībā atzīst ieņēmumos pārskata periodā, uz kuru tie attiecas.

Nākamo periodu ieņēmumos budžeta iestādes uzskaitījušas saņemto ārvalstu finanšu palīdzību, tai skaitā apgūtos Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu līdzekļus, kā arī saņemtos ziedojumus un dāvinājumus, ja ir spēkā MK noteikumos Nr.1486 norādītie dāvinājuma vai pušu vienošanās līguma nosacījumi.

Pārējās īstermiņa saistības

Šajā bilances postenī uzrādītas īstermiņa saistības, kuras nav klasificētas citos atsevišķi nodalītajos posteņos.

Finanšu bilancē šajā postenī uzrāda saņemtos ziedojumus un dāvinājumus dienā, kad naudu ieskaita Valsts kases kontā kredītiestādē.

Finanšu bilances posteņa “Pārējās īstermiņa saistības” sastāvā kā saistības par Valsts kases klientu kontu atlikumiem uzrādīti valsts budžeta iestāžu līdzekļi, tai skaitā speciālā (sociālā) budžeta līdzekļi, ziedojumu un dāvinājumu līdzekļi, deponētie līdzekļi, citu budžetu līdzekļi, pašvaldību un pašvaldību budžeta iestāžu, kapitālsabiedrību, biedrību un nodibinājumu līdzekļu kontu atlikumi Valsts kases kontos.

Atvasināto finanšu instrumentu uzskaitē un novērtēšana

Atvasinātos finanšu instrumentus uzrāda pārskata zembilances posteņos valūtā, kādā tie noslēgti, no dienas, kad noslēgts attiecīgais darījums un pašvaldībai vai Valsts kasei ir radušās līgumiskas saistības. Viena atvasinātā finanšu instrumenta iegādes rezultātā radušos iespējamus aktīvus un saistības zembilancē uzrāda atsevišķi.

Valsts parāda portfeli iekļauto atvasināto finanšu instrumentu valūtas efekts specifiski attiecināts uz valsts parāda portfeli, bet procentu maksājumiem paredzētie atvasinātie finanšu instrumenti attiecināti uz valsts parāda apkalpošanas izdevumiem.

Riska ierobežošanas instrumenti un ikviens finanšu aktīvu vai finanšu saistību postenis, kas kvalificēts kā pret risku nodrošināts postenis, novērtēts patiesajā vērtībā. Patiesā vērtība noteikta izmantojot tirgus cenas, vai, ja aktīvs tirgus nepastāv, līdzīgu instrumentu cenas vai vērtību, kas iegūta izmantojot diskontētās naudas plūsmas modeļus. Rīgas pilsētas mijmaiņas darījuma ar Deutsche Bank AG patieso vērtību pārskata perioda beigās nebija iespējams noteikt, tāpēc tas novērtēts saņemto maksājumu vērtībā.

Atvasinātos finanšu instrumentus, kuri ir riska ierobežošanas instrumenti un ar kuru patieso vērtību vai naudas plūsmu paredzēts kompensēt noteikta pret risku nodrošināta posteņa patiesās vērtības vai naudas plūsmas izmaiņas, atzīst zembilances uzskaitē.

Procentu ieņēmumi un izdevumi par atvasinātajiem finanšu instrumentiem uzskaitīti saskaņā ar uzkrāšanas principu un attiecināti uz valsts budžeta ieņēmumiem vai izdevumiem.

Nomātie aktīvi

Zembilancē atsevišķā kontā norādīti budžeta iestāžu nomātie aktīvi - pamatlīdzekļi, nemateriālie ieguldījumi un krājumi, kuri atrodas budžeta iestāžu lietošanā saskaņā ar operatīvās nomas un patapinājuma līgumiem.

Zebilances aktīvi

Zebilancē norādīti budžeta iestāžu iespējamie aktīvi, prasības par dividendēm un saņemamie maksājumi par kapitāla daļu izmantošanu, saņemamie līgumsodi un naudas sodi, prasības par prettiesiskā ceļā atsavinātiem aktīviem un citi zebilances aktīvi.

Iespējamie aktīvi

Zebilancē uzrādīti budžeta iestāžu iespējamie aktīvi, kas var rasties pagātnes notikumu rezultātā un kuru pastāvēšana apstiprināsies tikai pēc tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus budžeta iestādes vai Valsts kase pilnībā nevar kontrolēt.

Iespējamos aktīvus grāmatvedībā atzīst un uzrāda zebilancē, ja pastāv varbūtība ekonomisko labumu un pakalpojumu potenciāla palielinājumam iestādē. Pēc šo apstākļu apstiprināšanās un aktīva vērtības ticamas novērtēšanas aktīvu un ar to saistītos ieņēmumus norāda bilancē, samazinot zebilancē norādīto iespējamo aktīvu vērtību.

Zebilancē kā iespējamie aktīvi norādītas budžeta iestāžu prasības par dividendēm un saņemamie maksājumi par kapitāla daļu izmantošanu, kuri ir apstiprināti pēc bilances datuma un nav iekļauti pārskata gada finanšu pārskatā kā ieņēmumi (ieguldījums uzskaitīts pēc izmaksu metodes) vai ir apstiprināti pēc bilances datuma un nav samazināts finanšu ieguldījums (ieguldījums uzskaitīts pēc pašu kapitāla metodes).

Zebilancē kā iespējamie aktīvi norādīti budžeta iestāžu aprēķinātie saņemamie līgumsodi un naudas sodi, kuri nav saņemti līdz bilances datumam, un prasības, kuras nav uzskaitītas bilancē, no dienas, kad budžeta iestādei rodas likumīgas tiesības saņemt līgumsodu un naudas sodu.

Zebilancē kā iespējamie aktīvi norādītas budžeta iestāžu prasības par prettiesiski atsavinātiem aktīviem atbilstoši aktīvu atlikušajai vērtībai dienā, kad tie prettiesiski atsavināti.

Zebilances pasīvi

Zebilancē norādīti budžeta iestāžu nākotnes maksājumi saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem, kā arī nākotnes saistības un maksājumi saskaņā ar līgumiem un vadības lēmumiem par ilgtermiņa ieguldījumu un speciālā militārā inventāra iegādi un izveidošanu, preču un pakalpojumi iegādi (izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem), saņemtie, bet neapmaksātie avansa attaisnojuma dokumenti, nākotnes nomas maksājumi, izsniegtie galvojumi un citas zebilances saistības.

2012.gadā saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumiem Nr.231 „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumos Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti” zebilance papildināta ar jauniem posteņiem – nākotnes saistības par zemes, ēku un būvju iegādi un izveidošanu, speciālā militārā inventāra iegādi un izveidošanu un pārējo ilgtermiņa ieguldījumu iegādi un izveidošanu, nākotnes saistības un maksājumi saskaņā ar līgumiem un vadības lēmumiem par preču un pakalpojumu iegādi, izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem un nomu, kā arī izslēgts postenis „Nākotnes saistības”, tajā uzskaitītās summas pārklasificējot uz citiem zebilances posteņiem. Zebilances postenī „Nākotnes nomas maksājumi” uzskaitītas tikai iespējamās saistības bilances datumā par neatceļamām nomām – nākotnes minimālo nomas maksājumu kopsumma par neatceļamām nomām, ja nomas līgumi tiktu laužti.

Iespējamās saistības

Zembilancē uzrādītas budžeta iestāžu iespējamās saistības, kas radušās pagātnes notikumu rezultātā un kuru iestāšanās vai neiestāšanās apstiprināsies tikai pēc tādu nākotnes notikumu notikšanas vai nenotikšanas, kurus budžeta iestādes vai Valsts kase pilnībā nevar kontrolēt.

Zembilancē norādīti budžeta iestāžu nākotnes maksājumi saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem. Nākotnes saistību vērtība noteikta par noslēgtajiem līgumiem neizpildīto darījumu apjomā bilances datumā.

Zembilancē norādītas budžeta iestāžu nākotnes saistības un maksājumi saskaņā ar līgumiem un vadības lēmumiem par ilgtermiņa ieguldījumu un speciālā militārā inventāra iegādi un izveidošanu (izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem). Nākotnes saistību vērtība noteikta par noslēgtajiem līgumiem neizpildīto darījumu apjomā bilances datumā.

Zembilancē norādītas budžeta iestāžu nākotnes saistības un maksājumi saskaņā ar līgumiem un vadības lēmumiem par preču un pakalpojumi iegādi (izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas savienības politiku instrumentu finansētajiem projektiem un nomu). Nākotnes saistību vērtība noteikta par noslēgtajiem neatceļamajiem līgumiem iespējamo maksājumu apmērā bilances datumā, kas rastos līgumu laušanas rezultātā.

Zembilancē norādītas budžeta iestāžu saņemto, bet neapmaksāto avansa un priekšapmaksu attaisnojuma dokumentu vērtības bilances datumā.

Zembilancē norādīti budžeta iestāžu nākotnes nomas maksājumi nākotnes minimālo nomas maksājumu kopsummā bilances datumā, kas būtu jāmaksā neatceļamo nomas līgumu laušanas rezultātā. Neatceļamās nomas darījumi klasificēti un minimālie nomas maksājumi aprēķināti atbilstoši MK noteikumu Nr.1486 nosacījumiem.

Galvojumi

Zembilancē norādīta budžeta iestāžu sniegto galvojumu iespējamo saistību summa bilances datumā, kas būtu jāmaksā par galvoto aizņēmumu, ja galvojuma ņēmējs to neatmaksātu.

Iespējamo galvojumu saistību summa noteikta, izvērtējot riska faktoru saistībā ar iespējamo izmaksājamo naudas līdzekļu plūsmu.

Likuma par budžetu un finanšu vadību 37.pants nosaka, ka tikai finanšu ministram ir tiesības valsts vārdā gadskārtējā valsts budžeta likuma ietvaros sniegt galvojumus, kas uzliek saistības valsts līdzekļiem Valsts investīciju programmas projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai, kā arī studiju un studējošo kreditēšanai.

Galvojumus sniedz saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 1.jūlija noteikumiem Nr.501 "Kārtība, kādā gadskārtējā valsts budžeta likumprojektā iekļauj pieprasījumus valsts vārdā sniedzamajiem galvojumiem, un galvojumu sniegšanas un uzraudzības kārtība".

Valsts galvojumus plāno gadskārtējā likumā par valsts budžetu.

Ieņēmumu un izdevumu atzīšanas pamatprincipu apraksts sniegts valsts konsolidētā finansiālās darbības pārskata skaidrojumā.

Paskaidrojumi bilances posteņu konsolidācijai

Bilances posteņu pārklasifikācija

Lai nodrošinātu bilances posteņu salīdzināmību, ministriju un centrālo valsts iestāžu un pašvaldību bilances posteņos pēc izmaksu metodes novērtētie ilgtermiņa finanšu ieguldījumu “Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā” un “Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā” atlikumi pārskata perioda sākumā un beigās pārrēķināti, pielietojot pašu kapitāla metodi.

Konsolidācija

Konsolidētās bilances sagatavošanas gaitā izslēgti valsts budžeta finanšu bilancē ietvertie un ministriju un centrālo valsts iestāžu un pašvaldību grāmatvedības bilancēs uzrādītie savstarpējie bilances atlikumi.

Konsolidētajā bilancē veikta konsolidācija Ls (664 496 142) vērtībā šādos bilances aktīva posteņos:

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi konsolidēti par kopējo summu Ls (35 825 334), t.sk.:

- bilances postenī “**Līdzdalība radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā un vērtības samazinājums radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā**” kopējā vērtībā Ls 368 644 526 pārrēķināti no izmaksu metodes pēc pašu kapitāla metodes;
- bilances postenī “**Līdzdalība asociēto kapitālsabiedrību kapitālā un vērtības samazinājums asociēto kapitālsabiedrību kapitālā**” kopējā vērtībā Ls 14 606 390 pārrēķināti no izmaksu metodes pēc pašu kapitāla metodes;
- bilances postenī “**Ilgtermiņa aizdevumi**” konsolidēti par kopējo summu Ls (418 926 086) par ilgtermiņa aizdevumiem valsts un pašvaldību budžeta iestādēm no valsts budžeta;
- bilances postenī “**Ilgtermiņa prasības**” konsolidēti par kopējo summu Ls (150 164), t.sk.:
 - Ls (78 120) vērtībā par valsts budžeta iestāžu ilgtermiņa aizdevumiem pašvaldībām par materiālo rezervju izsniegto mazutu;
 - Ls (72 044) vērtībā par valsts budžeta iestāžu ilgtermiņa aizdevumiem valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu.

Apgrozāmie līdzekļi konsolidēti par kopējo summu Ls (628 670 808), t.sk.:

- bilances postenī “**Debitori**” Ls (18 103 852) vērtībā par:
 - valsts budžeta iestāžu īstermiņa prasībām pret valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu Ls (3 600) vērtībā;
 - valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un saistībām Ls (903 465) vērtībā;
 - valsts budžeta iestāžu īstermiņa prasībām pret pašvaldībām par materiālo rezervju izsniegto mazutu Ls (7 200) vērtībā;
 - valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un saistībām Ls (1 577 752) vērtībā;
 - pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un saistībām Ls (403 463) vērtībā;
 - pašvaldību prasībām pret valsti par nesadalīto iedzīvotāju ienākuma nodokli Ls (4 697 146) vērtībā;
 - Valsts kases prasībām pret pašvaldībām par 2012.gadā neieskaitīto iedzīvotāju ienākuma nodokli valsts budžetā Ls (902 346) vērtībā;
 - Valsts kases prasībām par 2012.gadā neieskaitīto iemaksu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā Ls (782 927) vērtībā;

- pašvaldību prasībām pret Valsts kasi par nepārskaitīto dotāciju no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda līdzekļiem Ls (1 950 556) vērtībā;
 - Valsts kases aprēķinātajiem uzkrātajiem ieņēmumiem par pašvaldību budžeta iestāžu aizņēmumiem no valsts budžeta Ls (3 147 630) vērtībā, t.sk.:
 - par uzkrātajiem procentu maksājumiem Ls (2 871 296) vērtībā;
 - par uzkrātajām apkalpošanas maksām Ls (276 332) vērtībā;
 - par uzkrātajiem ieņēmumiem par soda naudas maksām Ls (2) vērtībā;
 - pašvaldību prasībām pret Valsts kasi par aprēķinātajiem procentiem par noguldījumiem un kontu atlikumiem Ls (442) vērtībā;
 - Valsts kases aprēķinātajām uzkrātajām apkalpošanas maksām pašvaldībām par valsts galvojumiem Ls (340) vērtībā;
 - valsts budžeta iestāžu prasībām pret Valsts kasi par aprēķinātajiem procentiem par noguldījumiem un kontu atlikumiem Ls (3 037 224) vērtībā;
 - Valsts kases aprēķinātajiem uzkrātajiem ieņēmumiem par valsts budžeta iestāžu aizņēmumiem no valsts budžeta Ls (80 365) vērtībā, t.sk.:
 - par uzkrātajiem procentu maksājumiem Ls (76 674) vērtībā;
 - par uzkrātajām apkalpošanas maksām Ls (3 691) vērtībā;
 - Valsts kases uzkrātajiem ieņēmumiem par maksas pakalpojumiem Ls (1 309) vērtībā;
 - Valsts kases prasībām par aizdevumu un galvojumu apkalpošanas maksām, kas pārskaitītas Valsts kases pašu ieņēmumos 2013.gadā Ls (608 087) vērtībā;
- bilances postenī **“Nākamo periodu izdevumi un avansi par pakalpojumiem un projektiem”** konsolidēti par kopējo summu **Ls (101 783 867)** par:
 - valsts budžeta iestāžu savstarpējiem nākamo periodu izdevumiem un avansiem par pakalpojumiem un projektiem un saistībām Ls (23 739 486) vērtībā;
 - pašvaldību savstarpējiem nākamo periodu izdevumiem un avansiem par pakalpojumiem un projektiem un saistībām Ls (47 814) vērtībā;
 - valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējiem nākamo periodu izdevumiem un avansiem par pakalpojumiem un projektiem un saistībām Ls (77 996 567) vērtībā;
 - bilances postenī **“Īstermiņa finanšu ieguldījumi”** Ls **(40 487 821)** vērtībā par:
 - valsts budžeta īstermiņa aizdevumiem valsts budžeta iestādēm Ls (2 631 871) vērtībā;
 - valsts budžeta īstermiņa aizdevumiem pašvaldībām Ls (37 855 950) vērtībā.
 - **Naudas līdzekļi** konsolidēti Ls **(468 295 268)** vērtībā par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu un no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu naudas līdzekļu un termiņnoguldījumu atlikumiem Valsts kasē.

Konsolidētajā bilancē veikta konsolidācija Ls (664 496 142) vērtībā šādos bilances pasīva posteņos:

Pašu kapitāls konsolidēts par kopējo summu **Ls 383 250 916** bilances postenī **“Pārskata gada budžeta izpildes rezultāts”** par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālā pārrēķiniem no izmaksu metodes pēc pašu kapitāla metodes;

Kreditori konsolidēti par kopējo summu **Ls (1 047 747 058)**, t.sk., bilances postenī **“Ilgtermiņa saistības”** Ls **(430 685 340)** vērtībā, kur:

- bilances posteņa **“Ilgtermiņa aizņēmumi”** konsolidējamo vērtību Ls (415 528 319) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu ilgtermiņa aizņēmumi no valsts budžeta;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem”** konsolidējamā vērtība Ls (1 827 059), t.sk.:
 - Ls (78 120) vērtībā par pašvaldību ilgtermiņa saistībām pret valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu;
 - Ls (72 044) vērtībā par valsts budžeta iestāžu ilgtermiņa saistībām pret valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu;
 - Ls (1 676 895) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa saistības par saņemtajiem avansiem”** konsolidējamo vērtību Ls (6 000) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi”** konsolidējamo vērtību Ls (1 478 678) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa saistības par struktūrfondu projektiem”** konsolidējamo vērtību Ls (4 105 562) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa saistības par Eiropas Savienības piešķirto Kohēzijas fonda projektu finansējumu”** konsolidējamo vērtību Ls (3 803 303) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Ilgtermiņa saistības par pārējiem Eiropas Savienības finansētajiem projektiem un ārvalstu finanšu palīdzību”** konsolidējamo vērtību Ls (3 735 812) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;
- bilances posteņa **“Pārējās ilgtermiņa saistības”** konsolidējamo vērtību Ls (200 607) veido valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējās prasības un ilgtermiņa saistības;

bilances postenī **“Īstermiņa saistības”** Ls (617 061 718) vērtībā, kur:

- bilances postenī **“Īstermiņa aizņēmumi un ilgtermiņa aizņēmumu īstermiņa daļa”** konsolidējamā vērtība Ls (43 885 588) par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu īstermiņa aizņēmumiem no valsts budžeta;
- bilances posteņa **“Saņemtie īstermiņa noguldījumi”** konsolidējamā vērtība Ls (81 367 125) par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu īstermiņa noguldījumiem Valsts kasē, t.sk. par:
 - valsts budžeta iestāžu īstermiņa noguldījumiem Ls (80 804 882) vērtībā;
 - pašvaldību budžeta iestāžu īstermiņa noguldījumiem Ls (562 243) vērtībā;
- bilances posteņa **“Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuņēmējiem”** konsolidējamā vērtība Ls (1 174 476), t.sk.:
 - Ls (3 600) vērtībā par valsts budžeta iestāžu īstermiņa saistībām pret valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu;
 - Ls (241 208) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (393 306) vērtībā par pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (503 271) vērtībā par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (7 200) vērtībā par pašvaldību īstermiņa saistībām pret valsts budžeta iestādēm par materiālo rezervju izsniegto mazutu;

- Ls (25 891) vērtībā par pašvaldību īstermiņa saistībām pret Valsts kasi par neieskaitīto iemaksu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;
- bilances posteņa **“Īstermiņa saistības par saņemtajiem avansiem”** konsolidējamā vērtība Ls (21 411 717) vērtībā, t.sk.:
 - Ls (30 104) vērtībā par pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (21 156 961) vērtībā par valsts un pašvaldību budžetu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (224 652) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
- bilances posteņa **“Īstermiņa uzkrātās saistības”** konsolidējamā vērtība Ls (7 644 509), t.sk.:
 - Ls (67 137) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (10 175) vērtībā par pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (832 600) vērtībā par valsts un pašvaldību budžetu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (442) par Valsts kases saistībām pret pašvaldību budžeta iestādēm par uzkrātajiem procentiem par noguldījumiem un kontu atlikumiem Valsts kasē;
 - Ls (11 594) vērtībā par pašvaldību saistībām par iemaksām pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;
 - Ls (2 871 296) vērtībā saistības par pašvaldību aprēķinātajiem, uzkrātajiem procentiem par aizņēmumiem no valsts budžeta;
 - Ls (276 332) vērtībā saistības par pašvaldību aprēķinātajiem, uzkrātajiem apkalpošanas maksājumiem par aizņēmumiem no valsts budžeta;
 - Ls (2) vērtībā saistības par pašvaldību aprēķinātajiem, uzkrātajiem soda naudas (kavējuma naudas) maksājumiem par aizņēmumiem no valsts budžeta;
 - Ls (340) vērtībā saistības par pašvaldību uzkrātajām apkalpošanas maksām pret valsts budžetu;
 - Ls (2 886 139) par Valsts kases saistībām pret valsts budžeta iestādēm par uzkrātajiem procentiem par noguldījumiem Valsts kasē;
 - Ls (76 674) vērtībā saistības par valsts budžeta iestāžu aprēķinātajiem, uzkrātajiem procentiem par aizņēmumiem no valsts budžeta;
 - Ls (3 691) vērtībā saistības par valsts budžeta iestāžu aprēķinātajiem, uzkrātajiem apkalpošanas maksājumiem par aizņēmumiem no valsts budžeta;
 - Ls (608 087) par Valsts kases saistībām pret valsts budžeta iestādi par aizdevumu un galvoju apkalpošanas maksām;
- bilances posteņa **“Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politikas instrumentu finansētajiem projektiem”** konsolidējamā vērtība Ls (32 962 507), t.sk.:
 - Ls (25 686 173) vērtībā par valsts un pašvaldību budžetu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (2 100 467) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (5 175 867) vērtībā par Valsts kases saistībām pret valsts budžeta iestādēm par Solidaritātes fonda līdzekļiem;
- bilances posteņa **“Norēķini par darba samaksu un ieturējumiem (izņemot nodokļus)”** konsolidējamā vērtība Ls (44) par valsts un pašvaldību budžetu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;

- bilances posteņa “**Nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi**” konsolidējamā vērtība Ls (228 770), t.sk.:
 - Ls (66 930) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (1 648) vērtībā par pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (34 959) vērtībā par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (17 030) vērtībā par pašvaldību saistībām pret valsts budžetu par 2012.gadā neiemaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli;
 - Ls (108 203) vērtībā par pašvaldību saistībām par iemaksām pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;

- bilances posteņa “**Pārējās īstermiņa saistības**” konsolidējamā vērtība Ls (390 857 123), t.sk.:
 - Ls (121 529) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (313 004 089) vērtībā par īstermiņa saistībām par valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu kontu atlikumiem Valsts kasē;
 - Ls (151 085) vērtībā par Valsts kases saistībām pret valsts budžeta iestādēm par uzkrātajiem procentiem par kontu atlikumiem;
 - Ls (1 309) par Valsts kases saistībām pret valsts budžeta iestādi par nepārskaitītajām apkalpošanas maksām;
 - Ls (660 667) vērtībā par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
 - Ls (68 748 187) vērtībā par īstermiņa saistībām par pašvaldību kontu atlikumiem Valsts kasē;
 - Ls (885 316) par pašvaldību saistībām pret valsts budžetu par 2012.gadā neieskaitīto iedzīvotāju ienākuma nodokli;
 - Ls (4 697 146) par Valsts kases saistībām pret pašvaldībām par 2012.gadā nepārskaitīto iedzīvotāju ienākuma nodokli;
 - Ls (1 806 769) par Valsts kases saistībām pret pašvaldībām par iemaksām pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;
 - Ls (781 026) par pašvaldību saistībām par iemaksām pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;

bilances posteņa “**Nākamo periodu ieņēmumi**” konsolidējamā vērtība Ls (37 529 859) vērtībā, t.sk.:

- Ls (21 386 448) vērtībā par valsts budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
- Ls (16 044) vērtībā par pašvaldību budžeta iestāžu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;
- Ls (16 127 367) vērtībā par valsts un pašvaldību budžetu savstarpējām prasībām un īstermiņa saistībām;

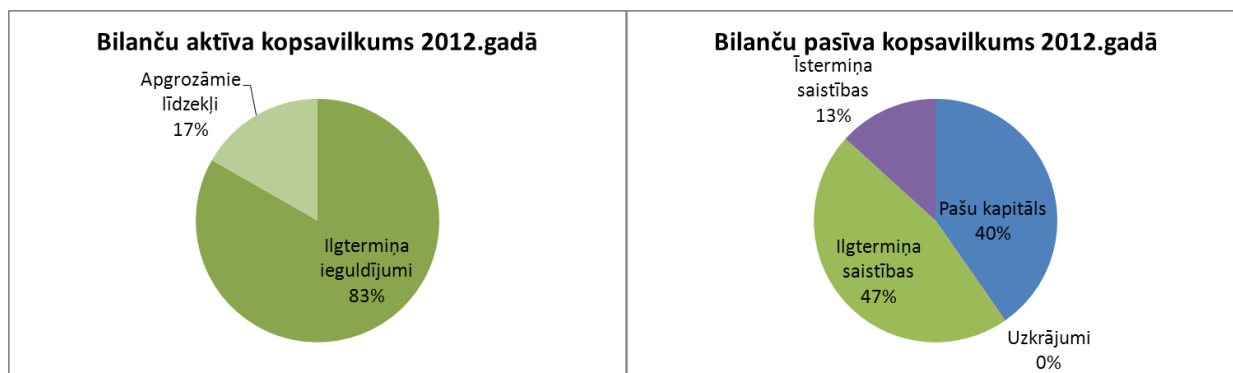
Paskaidrojumi bilances posteņiem

Bilanču kopsavilkuma (ministriju un centrālo valsts iestāžu, pašvaldību budžeta iestāžu un finanšu bilances) vērtība 2012.gadā ir Ls 16 620 029 977. Salīdzinājumā ar bilances posteņu

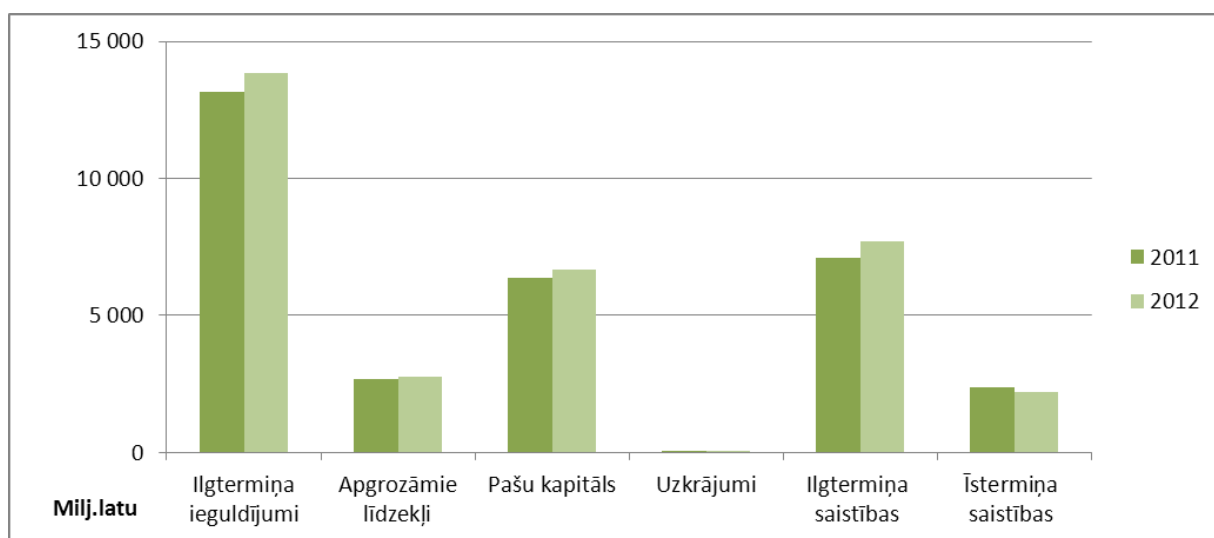
kopsummu 2011.gadā Ls 15 866 876 351 vērtībā tā ir palielinājusies par Ls 753 153 626 jeb 104,7% no 2011.gada vērtības.

Bilanču kopsavilkuma aktīvu un pasīvu posteņu:

- procentuālais sadalījums uzrādīts 1.attēlā;
- salīdzinājums saimnieciskajā gadā (2012.gadā) un iepriekšējā saimnieciskajā gadā (2011.gadā) uzrādīts 2.attēlā.

1.attēls Bilanču kopsavilkums 2012.gadā

2.attēls Bilanču kopsavilkuma izmaiņas (2011.-2012.gadā)

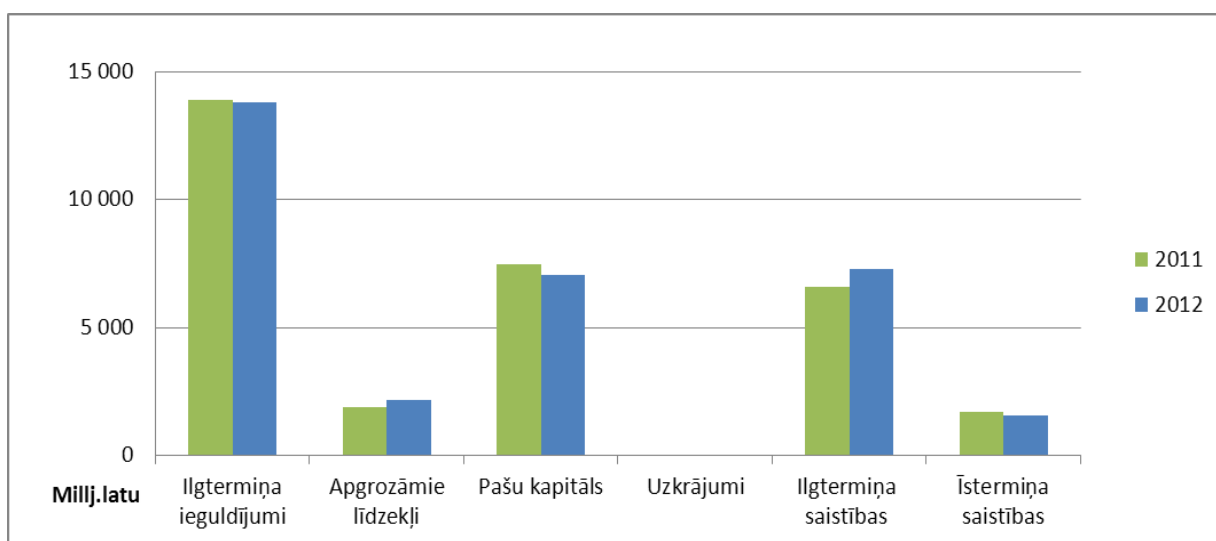
Konsolidētās bilances aktīva un pasīva vērtība 2012.gadā ir Ls 15 955 533 835. Salīdzinājumā ar bilances vērtību 2011.gadā tā ir palielinājusies par Ls 162 181 467 jeb 101% no 2011.gada vērtības.

Konsolidētās bilances aktīvu un pasīvu posteņu:

- procentuālais sadalījums uzrādīts 3.attēlā;
- salīdzinājums saimnieciskajā gadā (2012.gadā) un iepriekšējā saimnieciskajā gadā (2011.gadā) uzrādīts 4.attēlā.

3.attēls Konsolidētā bilance 2012.gadā

4.attēls Konsolidētās bilances izmaiņas (2011.-2012.gadā)

Paskaidrojumi par būtiskām izmaiņām bilances posteņos sniegti šādu pārskatu skaidrojumos:

- ministriju un centrālo valsts iestāžu bilanču kopsavilkums (gada pārskata 1.pielikums);
- pašvaldību budžeta iestāžu bilanču kopsavilkums (gada pārskata 5.pielikums);
- valsts budžeta finanšu uzskaites bilance.

Notikumi pēc bilances datuma

Valsts interešu nodrošināšanu AS „Air Baltic Corporation” un tās turpmāko darbību, tai skaitā valsts ieguldījumu sabiedrībā, varētu ietekmēt tiesvedības riski un neskaidra īpašuma tiesību struktūra, kas kavē investoru piesaisti.

31.07.2013.

6802

Ligita Agleniece

67094249, ligita.agleniece@kase.gov.lv